

ПРОФІЛАКТИКА
ЗАХВОРЮВАНЬ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Мета: познайомитись із найпоширенішими захворюваннями нс, причинами, що їх викликають, знати небезпечність речовин, що викликають порушення нормальної роботи спинного та головного мозку; усвідомлювати значимість профілактики захворювань нервової системи, уникнень травматизму, відмови від шкідливих звичок.

Обладнання: мультимедійна презентація, підручник, зошит, додаткова література

Основні поняття: інсульт, менінгіт, енцефаліт, епілепсія, неврастенія, істерія, психостенія, неврози, психози.

Тип уроку : комбінований.

ХІД УРОКУ

I. Організація класу

II. Актуалізація опорних знань, стор 3,4

III. Мотивація навчальної діяльності

IV. Вивчення нового матеріалу, стор 5- 20

V. Узагальнення, стор 21

Домашнє завдання, стор 22

ТАК чи НІ

1. Головний мозок складається з п'яти відділів.
2. Найбільшим відділом головного мозку є проміжний мозок.
3. Автономна нервова система працює без свідомого контролю людини.
4. Кора головного мозку має звивини та борозни.
5. Мозочок відповідає за мовлення.
6. Тім'яна частка містить центри зору.
7. Центри рефлексів чхання та кашлю розташовані в довгастому мозку.
8. Мозочок забезпечує координацію рухів.
9. До периферичної нервової системи входять нерви на нервові вузли.
10. Від спинного мозку відходить 35 пар нервів.
11. Кінцевий мозок є центром вищої нервової діяльності.
12. Кора головного мозку утворена сірою речовиною.

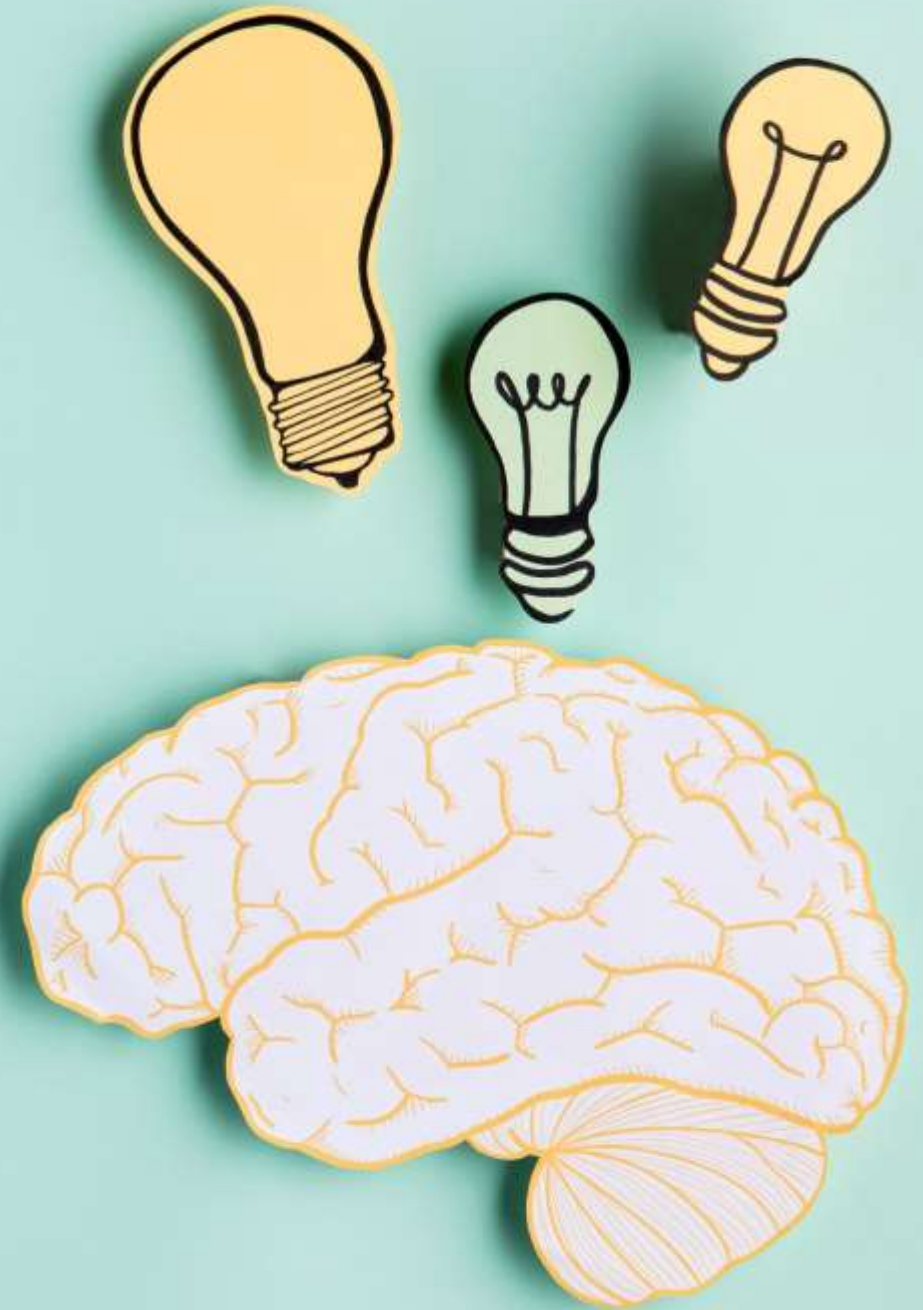
Дати коротку відповідь на питання

1. Нервова система складається із структурних і функціональних одиниць - .....
2. До центральної нервової системи входить ..... і .....
3. Скупчення відростків нейронів утворюють .....речовину.
4. Нервову систему поділяють анатомічно і функціонально на ..... і.....
5. Вегетативна нервова система відповідає за регулювання функцій ..... органів.
- 6.Відділ головного мозку, який з'єднує спинний мозок із головним називається.....
- 7.Мозочок відповідає за .....
- 8.Від головного мозку відходить .....пар черепномозкових нервів.
- 9.Від спинного мозку відходить ....пар спинномозкових нервів.
10. До периферичної нервової системи відносять.....

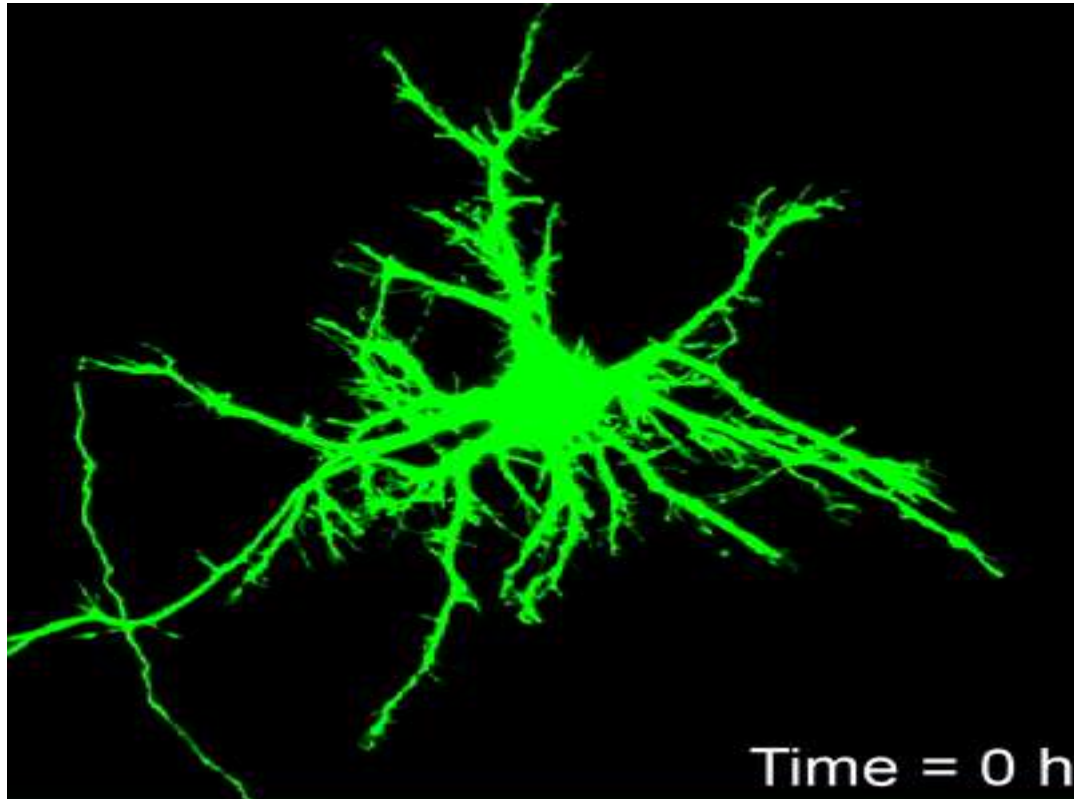
Основні типи неврологічних захворювань:

- ✓ захворювання, спричинені дефектними генами;
- ✓ дегенеративні захворювання, при яких нервові клітини пошкоджуються або гинуть;
- ✓ проблеми з розвитком нервової системи;
- ✓ захворювання кровоносних судин, які живлять мозок;
- ✓ травми спинного і головного мозку;
- ✓ судомні розлади;
- ✓ рак;
- ✓ Інфекції (віруси, бактерії)

Різні чинники зовнішнього середовища впливають на нервову систему людини, спричиняючи різні розлади роботи нервової системи.

Довготривалі розлади можуть призвести до нервових хвороб.

Неврози

Це група захворювань, в основі яких лежать тимчасові зворотні порушення психіки функціонального характеру, зумовлені перевантаженням основних нервових процесів — збудження та гальмування.

Істерія

- характеризується переважанням емоцій над розумом. Тому в істериків неадекватна реакція на зовнішні подразники. При спостереженні за такими хворими лікарі дуже швидко помічають, що головна мета людини — гра на публіку.
- супроводжується такими явищами, як втрата апетиту, нудота і блювота, патологічна зміна ваги, порушення нормального функціонування серцево-судинної системи. І навіть безпричинним на перший погляд підвищенням температури тіла, правда, незначно — 37,3 — 37,5 градусів.

Депресія

Депресія - це захворювання, при якому людина тривалий час (не менше двох тижнів) відчувається пригнічено, втрачає інтерес до занять, які раніше приносили задоволення, а також не може робити повсякденні справи.

Неврастенія

це психічний розлад з групи неврозів, серед проявів якого підвищена подразливість, стомлюваність, втрата здатності до тривалого розумового й фізичного зусилля

Судинні захворювання мозку

Мозковий інсульт — нервова хвороба, зумовлена порушенням кровопостачання головного мозку або крововиливом у тканини мозку. Хвороба посідає третє місце серед причин смертності населення, поступаючись лише захворюванням серця та злоякісним пухлинам.

Мігрень — одна з найдавніших і найпоширеніших хвороб, відомих людству. Для мігрені характерні гострі приступи головного болю пульсуючого характеру, що періодично повторюються.

Захворювання периферичної нервової системи

радикуліт (ураження спинномозкових корінців);
невралгії (ураження периферичних нервів, що супроводжуються болем, але їхні функції зберігаються, наприклад міжреберна невралгія);
невропатії (ураження периферичних нервів, що супроводжуються болями і порушенням їхніх функцій, наприклад невропатія сідничного нерва

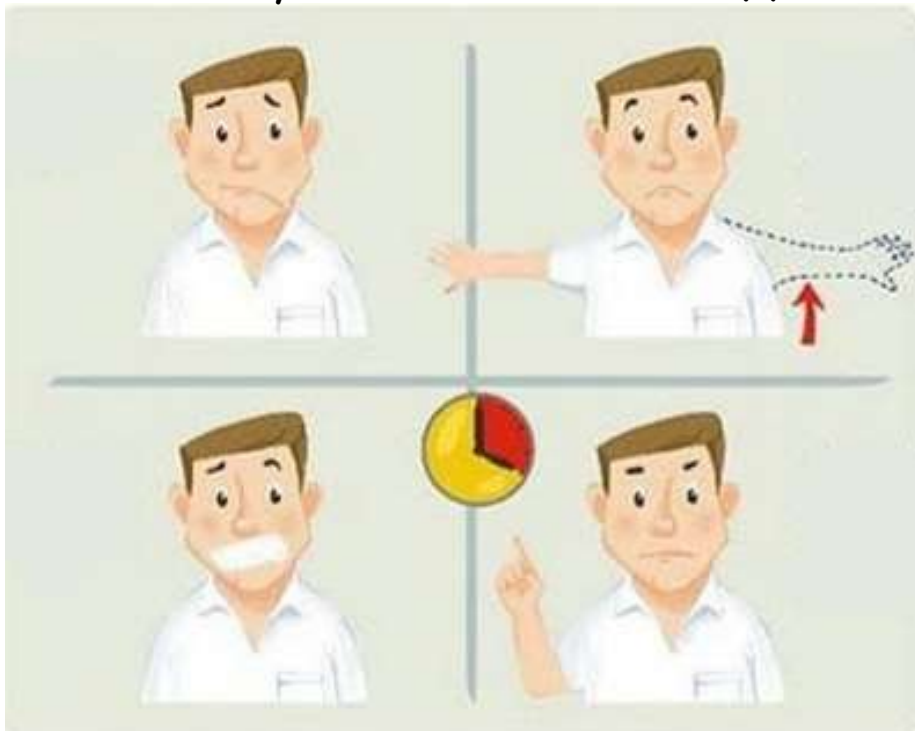
Інсульт

Інсульт виникає, коли відбувається втрата притоку крові до частини мозку

Ознаки інсульту:

Куточок рота
опущений, людина
не може
посміхнутись

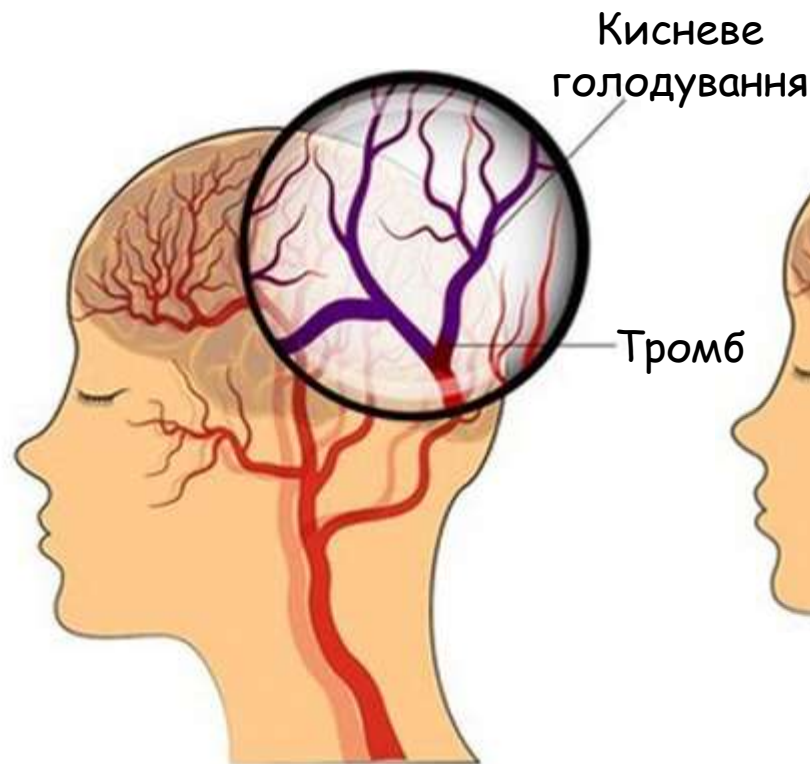
Ослаблення однієї
руки, людина
не може підняти
обидві руки

Людина
не може розбірливо
вимовити ім'я

Лікар має всього
4,5 год, щоб
урятувати хворого

Коли клітини мозку не можуть отримати кисень і поживні речовини, які їм потрібні з крові, вони починають вмирати протягом кількох хвилин

Ішемічний інсульт
викликається тромбом,
який блокує або закупорює
кровоносну судину мозку

Геморагічний інсульт
викликається розривом
кровоносної судини і
крововиливом в мозок

Інфекційні захворювання нервової системи

Енцефаліт — це запалення головного мозку. Причини запалення можуть бути різними — інфекції, алергічні реакції або дія токсинів. Найпоширенішими збудниками інфекційного енцефаліту є віруси, але спричинити його також можуть бактерії, найпростіші або гриби. Енцефаліт набагато простіше попередити, ніж вилікувати. Щоб не захворіти на нього, роблять щеплення та попереджають укуси кліщів або комарів, які можуть бути переносниками збудників цього захворювання.

Менінгіт — інфекційне захворювання, що вражає оболонки головного та спинного мозку (запалення м'якої мозкової оболонки). Причиною цієї хвороби можуть бути віруси, бактерії, мікроскопічні грибки. Лікарі упевнені, що ця хвороба супроводжує тих, хто любить похизуватися на холоді в легкому вбранні. Запобігти менінгіту можна за допомогою звичайної профілактики простудних захворювань.

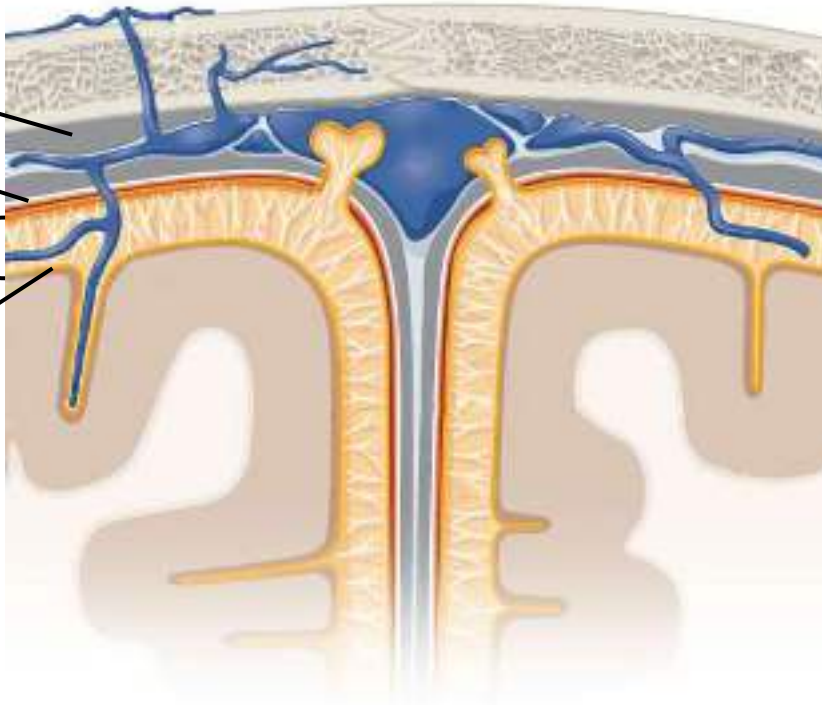
Поліомієліт — гостре інфекційне захворювання, яке спричинене поліовірусом. Хвороба здатна перебігати з ураженням центральної нервової системи, виникненням паралічів, іноді закінчується смертю постраждалого. Вірус поліомієліту поширюється від людини до людини через слину, заражену їжу та воду. Найбільш уразливими до поліомієліту є діти віком до п'яти років. Ця хвороба є невиліковною, але її поширенню можна запобігти шляхом вакцинації.

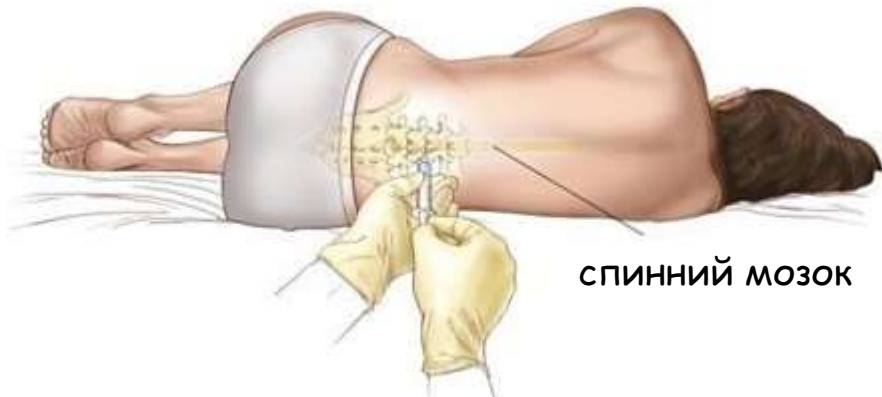
Менінгіт

- це запалення мозкових оболонок

тверда мозкова
оболонка
павутинна
оболонка
підпавутинний
простір
м'яка мозкова
оболонка

Спинномозкова пункція дає можливість отримати аналіз спинномозкової рідини

Людина інфікується, коли вірус проникає в організм через ніс або рот і потрапляє в мозок

Симптоми:

температура

втома

головний біль

чутливість
до сонця

блювання

суглобовий
біль

висипання

судоми

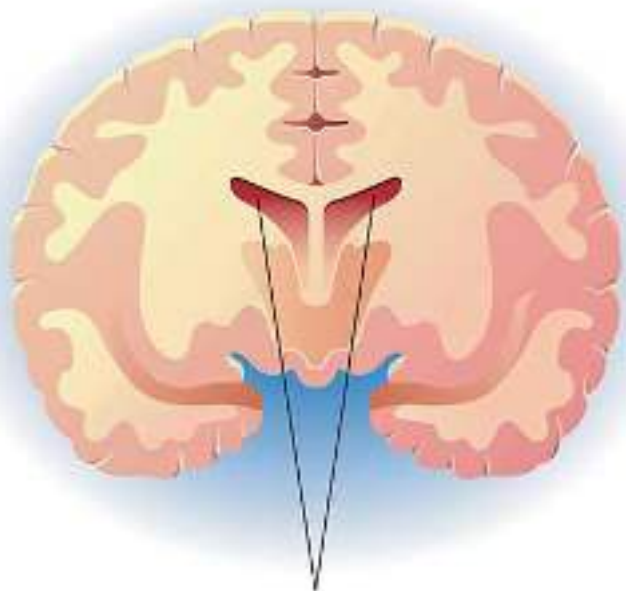
Хворого з підозрою на менінгіт необхідно негайно відвезти до лікарні!

Хорея Гентінгтона

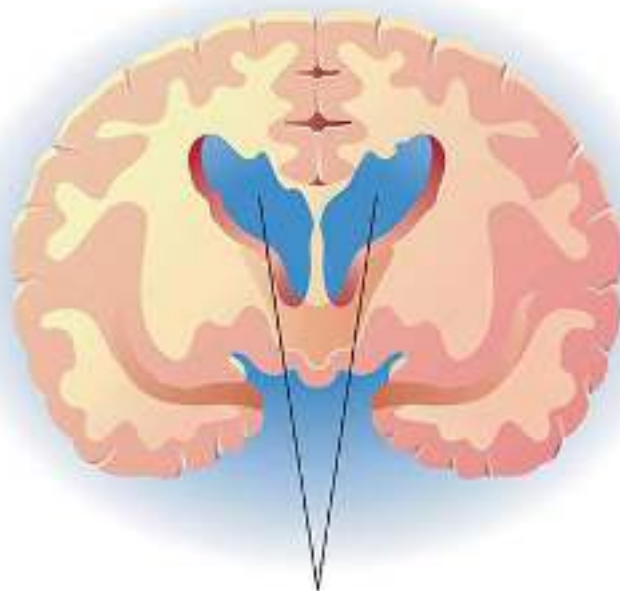
Хвороба Гентінгтона викликається несправним геном

Структура
нормального мозку

Нормальні передні роги
бічних шлуночків

Структура мозку з
хворобою Гентінгтона

Збільшення передніх рогів
бічних шлуночків

Захворювання призводить
до загибелі клітин головного мозку.
Ураженими частинами мозку є лобова частка та
базальні ганглії, які відповідають
за рух, мислення, особистість та емоції

Ранні симптоми можуть включати
хорею - неконтрольовані рухи,
незграбність і проблеми з
рівновагою.

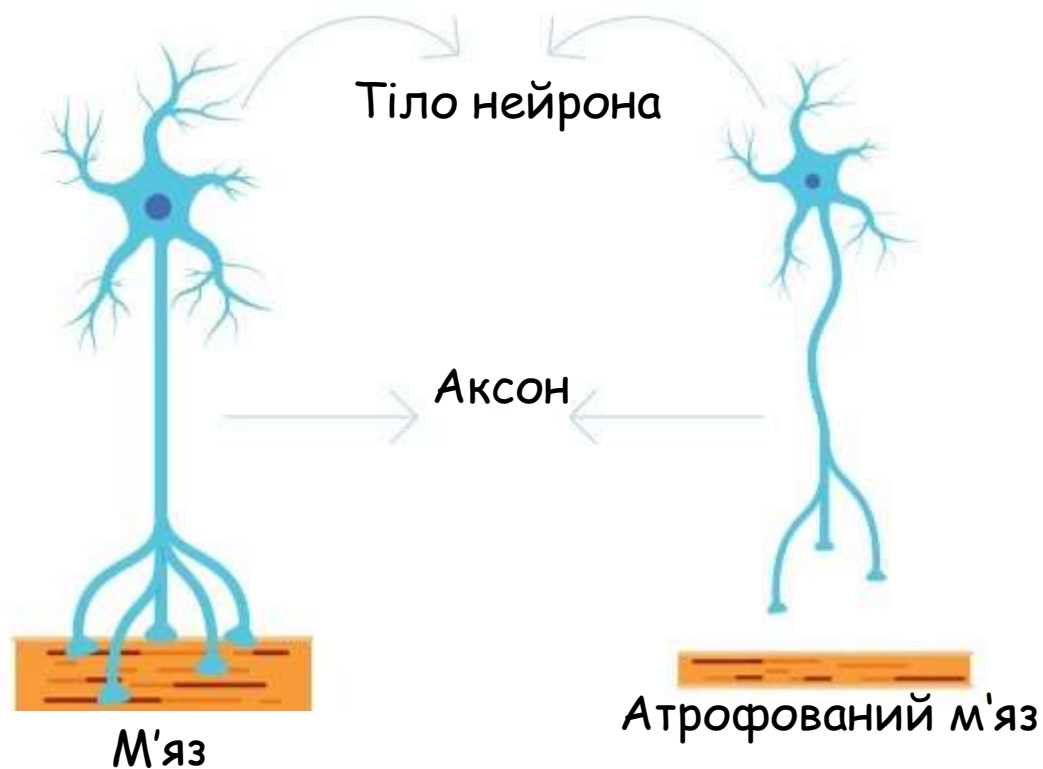
Пізніше знижується можливість
ходити, говорити та ковтати.
Деякі люди не впізнавають членів
сім'ї.

Спінальна м'язова атрофія

Спінальна м'язова атрофія пов'язана з наявністю дефектного гена

Для захворювання характерними є прогресивна атрофія м'язів та втрата рухомості

СМА є орфаним захворюванням: рідкісним, яке характеризуються хронічним або прогресуючим перебігом, з формуванням дегенеративних змін, зниженням якості життя хворих і навіть становить загрозу для їх життя

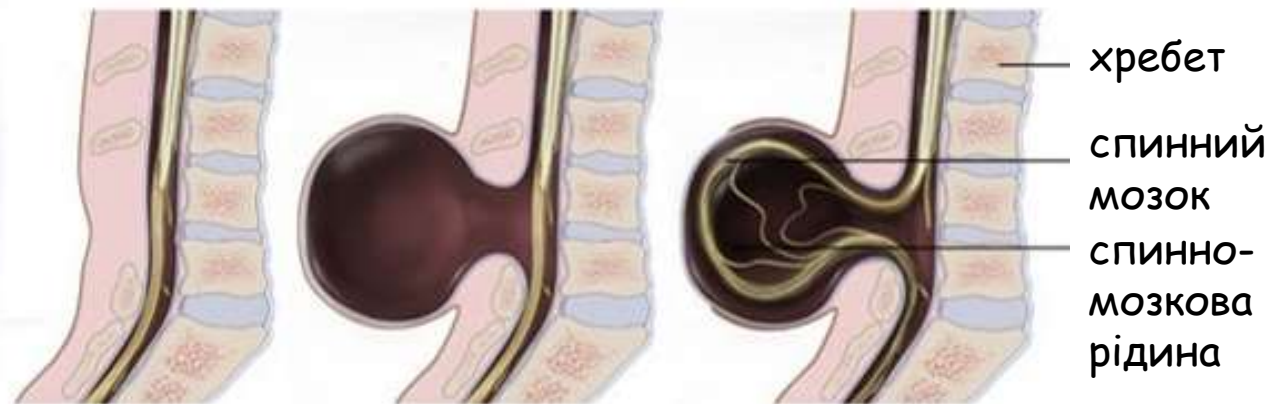
Дефект нервової трубки

- тип вродженого дефекту хребта, головного або спинного мозку

Нервова трубка формується на початку вагітності та закривається на 28-й день після зачаття. У немовлят із роздвоєним хребтом частина нервової трубки не закривається або не розвивається належним чином, викликаючи дефекти спинного мозку та кісток хребта.

4 mm

Прийом **фолієвої кислоти** вагітними жінками може знизити ризик народження дитини з захворюванням

Хвороба Паркінсона

- повільно прогресуюче хронічне неврологічне захворювання осіб літнього віку

Симптоми:

тремтіння рук,
ніг, обличчя

зміни у
вимові

уповільненість
руху

здуття
живота

проблеми
з ходьбою

напруженість
м'язів

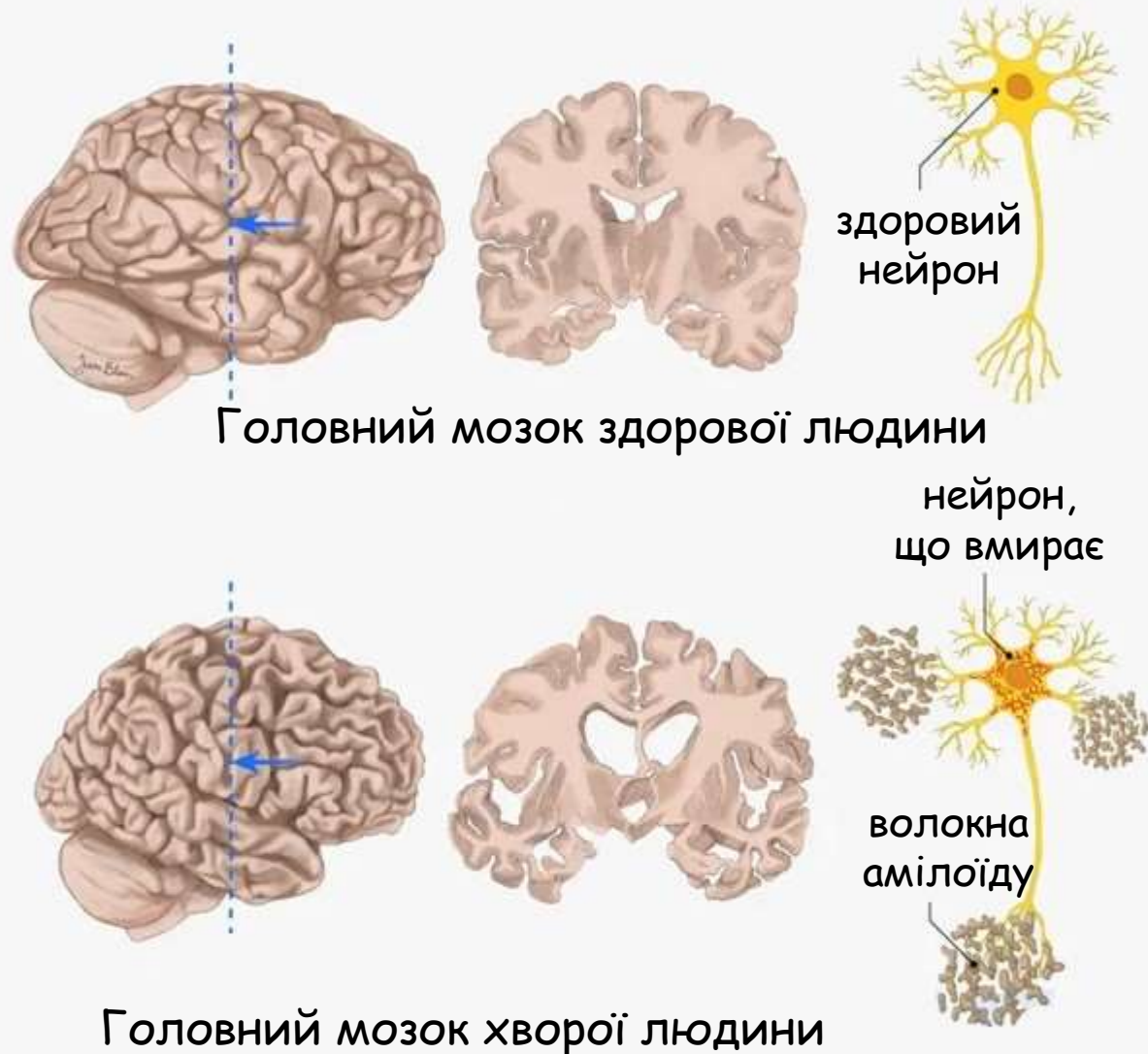
Нервові клітини мозку не виробляють
достатньої кількості хімічної речовини
нейромедіатора дофаміну

Хвороба Альцгеймера

є найпоширенішою формою деменції серед літніх людей

Деменція – це захворювання мозку, яке серйозно впливає на здатність людини виконувати повсякденну діяльність

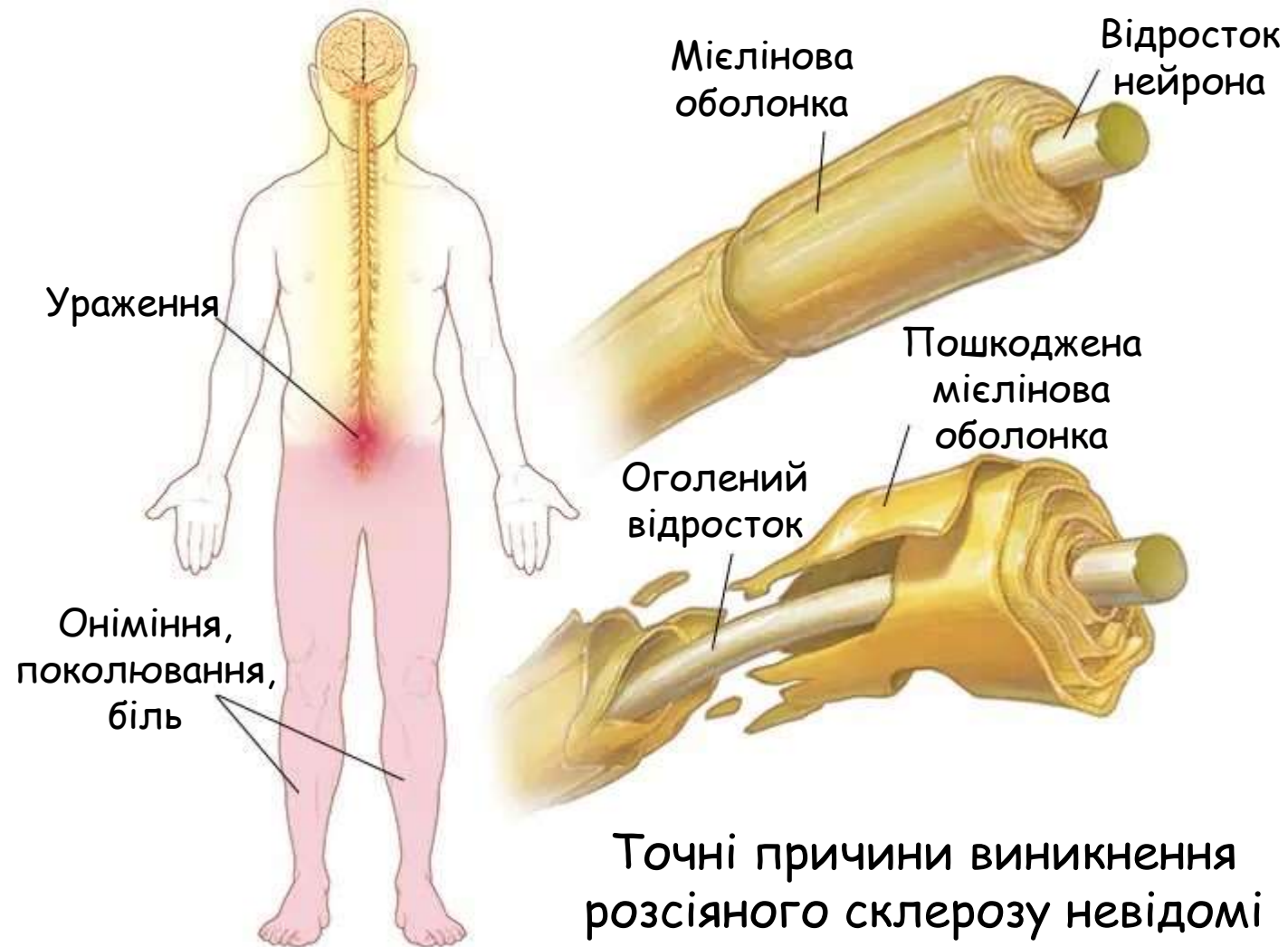

Хвороба починається з ураження частин мозку, які контролюють мислення, пам'ять і мову. З часом симптоми посилюються.

Розсіяний склероз

- хронічне запальне захворювання ЦНС, при якому власні імунні клітини атакують мієлін

Мієлінова оболонка - це спеціалізована збагачена ліпідами мембрана, яка забезпечує швидку й ефективну передачу електричних імпульсів

оніміння кінцівок

порушення зору

двоїння

поколювання

біль при повороті голови

тремтіння

стомлюваність

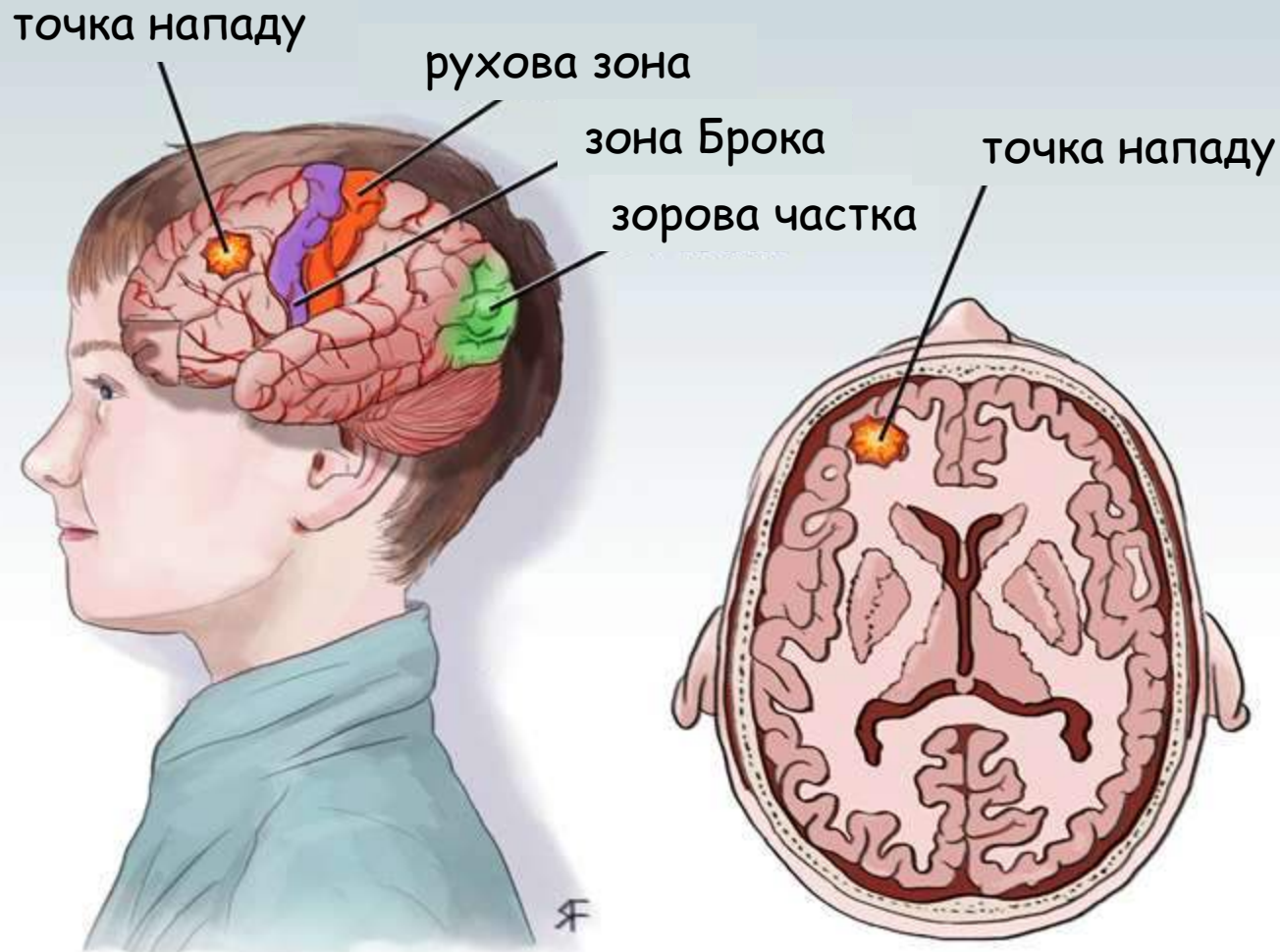
запаморочення

Епілепсія

- це захворювання мозку, яке викликає у людей періодичні напади

Судоми виникають, коли скупчення нервових клітин (нейронів) у мозку посиляють неправильні сигнали. Під час нападу ці імпульси стають надмірно активними або виникають одночасно, що призводить до нерегулярної діяльності мозку.

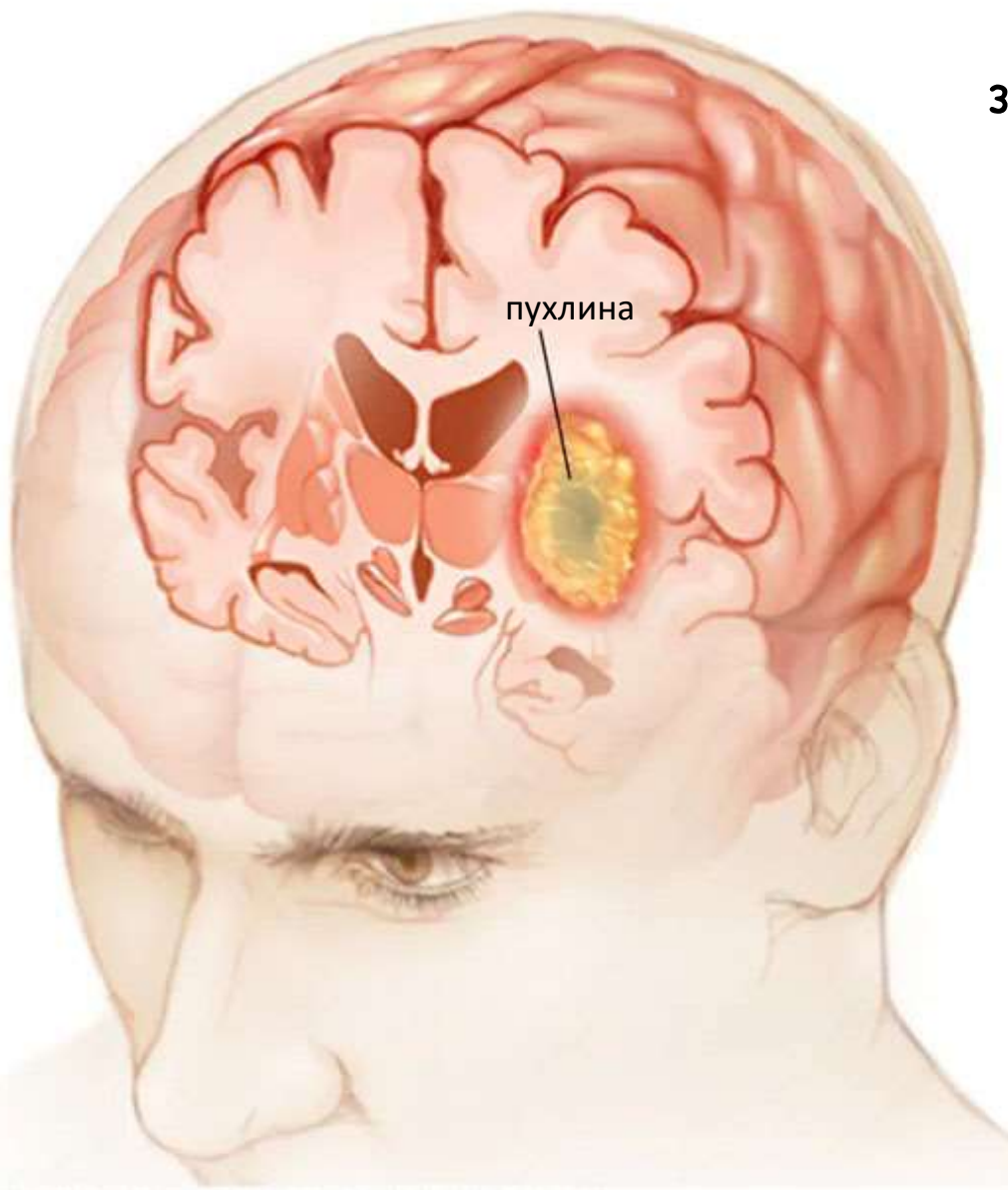

Люди можуть відчувати дивні відчуття та емоції або вести себе дивно. Вони можуть мати сильні м'язові спазми або втратити свідомість.

Пухлина головного мозку

- це зростання аномальних клітин у тканинах мозку

Пухлини мозку можуть бути доброякісними або злоякісними, з раковими клітинами, які швидко ростуть

Діагностика відбувається шляхом проведення неврологічного обстеження та тестів, включаючи МРТ, КТ та біопсію

ПРАКТИЧНА РОБОТА

**Скласти загальні правила профілактики
для запобігання захворювання нервової системи.**

Або

Створити ментальну карту

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Читати п 40

опрацювати конспект, вміти розповісти головне.

виконати роботу (конспект, стор 21)